

необхідне системне вдосконалення цієї складової на всіх рівнях. Це забезпечить зменшення бойових втрат, посилення мотивації особового складу та підвищення загального рівня обороноздатності держави.

Інтеграція сучасних стандартів ТССС у підготовку кадрів – це не просто про медицину, це про виживання, ефективність та моральну відповідальність кожного бійця. Ці стандарти повинні стати обов'язковим елементом бойового навчання нарівні зі стрільбою, тактикою чи інженерною підготовкою. Лише так ми зможемо зберегти життя наших захисників.

#### **Список використаних джерел**

1. Рожченко В. М., Осняч М. С. Шляхи удосконалення рівня тактико-спеціальної, вогневої, фізичної та медико-тактичної підготовки кадрів сил безпеки і оборони України в умовах воєнного стану. *Актуальні проблеми службово-бойової діяльності сил сектору безпеки і оборони України в умовах воєнного стану : матеріали Регіон. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 30 черв. 2022 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 69–71.
2. Пліско В. І., Носко М. О. Використання заходів фізичного впливу з тактичним осмисленням ситуацій відповідно до ступеня загрози : монографія. Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2010. 284 с.
3. Застосування протоколу Tactical Combat Casualty Care та алгоритму з надання домедичної допомоги в умовах ведення бойових дій «MARCH». *Педагогічний збірник*. URL: <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedzbirnyk/article/download/1486/1385/3663>.
4. Підручник тактичної бойової допомоги потерпілим. Версія 5. URL : [https://sprotyvg7.com.ua/wpcontent/uploads/2024/01/Підручник\\_тактичної\\_бойової\\_допомог\\_и\\_потерпілим\\_1.pdf](https://sprotyvg7.com.ua/wpcontent/uploads/2024/01/Підручник_тактичної_бойової_допомог_и_потерпілим_1.pdf).
5. Концепція ТССС: що це, алгоритми надання допомоги. *СІЧ*. URL : <https://sich.ua/domedychna-dopomoha/kontseptsii-tccc-shcho-tse-alhorytmy-nadannia-dopomohy/>.

**Віктор Богуславський**

завідувач кафедри

спеціальної фізичної підготовки

Дніпровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

### **ОСОБЛИВОСТІ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ЗВО ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ З УРАХУВАННЯМ ГЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ ТА ВИМОГ СФП**

У сучасних умовах трансформації системи вищої освіти України, зокрема в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання (далі – ЗВО СУН), фізична підготовка курсантів і студентів набуває особливого значення. Це зумовлено не лише професійною спрямованістю підготовки, але

й потребами у формуванні високого рівня фізичної готовності до службової діяльності, часто у складних та екстремальних умовах. У цьому контексті надзвичайно важливим стає врахування гендерного підходу у процесі фізичного виховання та спеціальної фізичної підготовки (далі – СФП). Зважаючи на фізіологічні, психологічні та соціальні відмінності між особами різної статі, оптимізація навчально-тренувального процесу має здійснюватися з урахуванням індивідуальних особливостей курсантів і студентів. Це сприятиме підвищенню ефективності фізичної підготовки, зниженню ризику травматизму, а також формуванню стійкої мотивації до занять фізичною культурою.

Поняття «гендер» стало в кінці ХХ століття центральною категорією міждисциплінарної наукової галузі під назвою «гендерні дослідження». Гендерний дискурс позначив новий рівень теоретичного осмислення соціальних процесів. Як наголошує директор Інституту інноваційних технологій і змісту освіти К. Лемківський, «...гендерний підхід – це відносно нова фундаментальна стратегія досягнення рівності між статями, яка не замінює традиційного розуміння політики, що здійснюється в інтересах рівності між чоловіками та жінками. Згідно з таким підходом, для досягнення рівності політичні дії організовуються як процес урахування відмінностей між статями, а не «зрівнялівки». Такий підхід в цілому передбачає, що відмінності в поведінці, мисленні і сприйнятті чоловіків і жінок визначаються не лише їх психологічними особливостями, але і соціальними чинниками, такими, як виховання у дусі поширених в кожній культурі про чоловіче і жіноче призначення. Справжня рівність не передбачає нівелювання статі» [1; 2].

Національна поліція України належить до системи правоохоронних органів, серед основних функцій якої – не лише розслідування правопорушень та притягнення винних осіб до відповідальності, а й вчинення дій для виявлення та припинення правопорушень, а також затримання осіб, які можуть бути причетні до їх скоєння. Отже, з аналізу цих цілей та завдань Національної поліції України можна дійти цілком закономірного висновку про те, що працівники цього органу повинні мати не лише ґрунтовні юридичні знання, а й відповідний рівень фізичної підготовки, що дозволить працівнику ефективно реалізовувати покладені завдання [5]. Ураховуючи специфіку професійної діяльності працівників Національної поліції України, яка часто пов'язана з підвищеним ризиком, фізичним навантаженням та необхідністю приймати швидкі й ефективні рішення в екстремальних умовах, постає потреба у високому рівні спеціальної фізичної підготовленості. Це особливо актуально у випадку жінок, які поряд із чоловіками виконують службово-бойові завдання. Тому навчальний процес має передбачати не лише загальнофізичний розвиток, а й підготовку до реальних оперативних ситуацій, з урахуванням індивідуальних фізичних можливостей та психологічної стійкості. Саме тут важливою стає роль

практичних занять із дисципліни СФП, що спрямовані на розвиток прикладних фізичних якостей і професійно значущих навичок. Основною формою навчальних занять із дисципліни СФП є практичні заняття. Вони являють собою ключову форму підготовки майбутніх жінок-поліцейських до виконання оперативно-службових завдань. Тематичний розділ з дисципліни СФП під назвою «Загальна фізична підготовка» для дівчат-курсанток складається з вивчення комплексу гімнастичних і легкоатлетичних вправ (зважаючи на пору року та кліматичні умови). Заняття з гімнастики проводяться задля розвитку сили, спритності, швидкості, витривалості, координації рухів, орієнтації у просторі, стройової виправки дівчат-курсанток. Зміст цих занять становлять загальнорозвивальні вправи, комплексні силові вправи (далі – КСВ), гімнастично-силовий та акробатичний комплекси, вправи на тренажерах (атлетична гімнастика) [3, с.180]. Традиційно фізичну підготовку у закладах вищої освіти системи МВС України можна розмежувати у двох аспектах: 1) як навчальну дисципліну, що передбачає фізкультурно-спортивну діяльність; 2) як початкову дисципліну, спрямовану на підготовку всебічно розвиненої особистості, яка має міцне здоров'я та необхідну фізичну підготовленість. Основною формою навчальних занять з дисципліни «СФП» є практичні заняття. Вони є ключовою формою підготовки майбутніх жінок-поліцейських до виконання оперативно-службових завдань. Тематичний розділ з дисципліни «СФП» під назвою «Загальна фізична підготовка» дівчат-курсанток складається з вивчення комплексу гімнастичних та легкоатлетичних вправ. Позанавчальні заняття є важливою запорукою нормального фізичного розвитку дівчат-курсанток – майбутніх поліцейських, обов'язковою умовою виховання їхніх орієнтацій на зміцнення здоров'я і мотиваційним стимулом до регулярних самостійних занять фізичними вправами [4]. Врахування статевих особливостей організму дозволяє ефективно будувати тренувальний процес, поступово підвищуючи інтенсивність та складність фізичних завдань. Гендерночутливий підхід у викладанні дисципліни СФП також передбачає застосування диференційованих нормативів, адаптованих методик та різноманітних форм контролю, що відповідають реальним фізичним можливостям здобувачів освіти.

Застосування гендерного підходу у фізичному вихованні сприяє формуванню професійної готовності жінок до служби у правоохоронних органах, зокрема до виконання обов'язків у стресових, конфліктних або фізично небезпечних умовах. Водночас реалізація вимог спеціальної фізичної підготовки, що включає елементи тактико-спеціальних вправ, ситуаційних тренувань та нормативів, не лише сприяє розвитку фізичних якостей, але й забезпечує високий рівень службової адаптації та професійної стійкості. У зв'язку з цим особливої уваги потребує формування навчальних програм з урахуванням новітніх підходів до тренувального процесу, які мають базуватись на принципах доступності, безпеки, поступовості навантажень, а

також врахування актуального рівня фізичної підготовленості курсантів. Важливо також забезпечити комплексний моніторинг фізичного стану здобувачів освіти, що дозволить вчасно коригувати навчальні навантаження і запобігати перевтомі чи травмам.

Отже, у процесі трансформації вищої освіти України, зокрема у ЗВО зі специфічними умовами навчання, фізична підготовка курсантів і студентів набуває не лише освітнього, але й стратегічного значення. Врахування гендерного підходу у фізичному вихованні та спеціальній фізичній підготовці дає змогу реалізувати принципи індивідуалізації, рівних можливостей і професійної адаптації в умовах зростаючих вимог до службової діяльності. Оптимізація навчального процесу з урахуванням фізіологічних та психоемоційних особливостей жінок і чоловіків сприяє підвищенню загального рівня підготовленості, зменшенню травматизму та формуванню стійкої мотивації до занять фізичною культурою. Такий підхід забезпечує ефективне формування прикладних навичок, необхідних для майбутньої служби в Національній поліції України, та створює умови для підготовки фізично загартованих, професійно компетентних і психологічно витривалих фахівців у галузі безпеки та правопорядку.

#### Список використаних джерел

1. Логвиненко М. Л. Гендерний підхід до фізичної підготовки жінок-курсантів у закладах вищої освіти системи Міністерства внутрішніх справ України: теоретичне осмислення. *Молодий вчений*. 2020. Вип. 2 (78). С. 243–246.
2. Bem S. Gender schema theory and its implications for child development: Raising gender – schematic children in a gender – schematic society. *Journal of women in culture and society*. 1983. P. 65–78.
3. Голик В. А., Зубченко Л. В. Урахування гендерного підходу у фізичній підготовці дівчат-курсанток. *Правовий часопис Донбасу*. 2022. № 2 (79). С. 178–185.
4. Дідковський В. А., Бондаренко В. В., Кузенков О. В. Фізична підготовка працівників Національної поліції України : навч. посібник. Київ : ФОП Кандиба Т.П., 2019. 98 с.
5. Кириченко А. В. Рівень фізичної підготовки як ключова вимога до кандидата на службу в Національній поліції України. *Актуальні проблеми службово-бойової діяльності сил сектору безпеки та оборони України : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф.* (м. Дніпро, 28 квіт. 2023 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. С. 70–71.